

Hitlerovi agenti na Slovensku zesílili agitaci, zaměřenou na úplné osamostatnění Slovenska a v dohodě s Berlínem připravovali puč; současně Berlin informoval pražskou vládu o chystaném záměru. V té souvislosti berlínské agenti ponoukali pražskou vládu k násilnému potlačení puče; ta, v dobré vůli, se rozhodla k zákroku. Dne 10. března 1939 sesadila Tisovu vládu, zatkla několik separatistických pučistů a jmenovala vládu Šidorovu. Berlin odpověděl po svém; dal separatistickým předákům příkaz k odporu a ve všem německém tisku a rádiu rozpoutal zuřivou štvárací proti Československu; uprchlým separatistickým pohlavářům dal k dispozici vídeňskou vysílačku. Současně v některých českých městech byly praktikovány kravály, proti kterým musela zakročit policie. Hned nato se rozběhla německý pokřik, tvrdící, že Československo je ohniskem neklidu a nepořádku. To dalo podnět k vývoji závěrečného dramatu. Dne 13. března 1939 povolal Hitler do Berlína sesazené slovenské „ministra“ Tisa a Ďur-čanského, kde jim dal příkaz k okamžitému odtržení Slovenska od republiky. Pod nátlakem Berlína svolal prezident Hácha na 14. března 1939 dopoledne do Bratislavy slovenský „sněm“, který obklopen houfy SS a SA z Německa – se usnesl provolat slovenskou samostatnost. V noci ze 14. na 15. března 1939 podepisují Hácha a Chvalkovský v Berlíně akt, v němž se „dobrovolně“ vzdávají suverenity českých zemí a „vkládají“ osud českého lidu do rukou Německa. 15. března 1939 časně z rána přecházejí pak oddíly říšskoněmeckého vojska na všech přechodech českou hranici a dopoledne 15. března 1939 došlo k obsazení Prahy. Dne 16.3. 1939 vtrhly regulární říšskoněmecké oddíly také na Slovensko a současně došlo k okupaci Podkarpatska Maďarskem. Obzvláštní drzost spočívá v tom, že Hitlerovo Německo s vážnou tváří chce světu namluvit, jako by Československo vůbec a české země zvlášť, dobrovolně povolaly Hitlera na svou „ochranu“. Jako důkaz má to sloužit hanebný dokument, podepsaný v noci ze 14. na 15. března v Berlíně Háchou a Chvalkovským. Zatím celý svět ví – a fašističtí páni v Berlíně se tím zvlášť netají – že obsazování českých zemí začalo už k večeru 14. března, zatím co Hácha a Chvalkovský byli ještě na cestě do Berlína. Když v noci dorazili do Berlína, byla už celá ostravská pánev – jedno z nejdůležitějších průmyslových středisek Československa – obsazena říšskoněmeckým vojskem a Hácha a Chvalkovský postaveni před hotovou věc.

Fragmenty z díla K. G. Československo pod Hitlerovým jařmem. J. S.

12 mýtů o hladu ve světě

1. MÝTUS: POTRAVY NENÍ DOST, NESTAČÍ

Skutečnost: Nadbytek, ne nedostatek, nejlépe vystihuje stav zásob potravy ve světě. Produkují se dostatek obilí, rýže a jiných obilovin, aby pro každého člověka bylo 3.500 kalorií na den. A to vůbec nepočítáme jinou potravu, která se běžně jí - zelenina, luštěniny, ořechy, kořenová zelenina, ovoce, masa živná rostlinami a ryby. Je k dispozici dostatek potravy, aby každý člověk na světě měl 4,3 libry (pozn. překl.: 1 libra=ca 0,45 kg) potravin na den: dvě a půl libry obilovin, luštěnin a ořechů, asi libru ovoce a zeleniny a skoro další celou libru masa, mléka a vajec - dost na to, aby většina lidí ztloustla! Problémem je, že mnoho lidí je příliš chu-

dých na to, aby si mohli koupit snadno dostupnou potravu. Dokonce země, které jsou "nejvíce hladové", mají v současné době dost potravy pro všechny své obyvatele. Mnoho z nich potraviny nebo jiné zemědělské výrobky vyváží.

2. MÝTUS: ZA HLADOMORY MŮŽE PŘÍRODA

Skutečnost: Je to příliš snadné vinit přírodu. Síly vytvořené lidmi činí lidi stále více zranitelnými vůči výkyvům přírody. Potrava je pro ty, kdo si jí mohou dovolit, vždy dostupná; hladovění v těžkých dobách postihuje pouze ty nejchudší. Miliony v jižní Asii, v Africe a jinde žijí na prahu katastrofy, protože byli zbaveni půdy několika málo mocnými, vehnání do nelítostné pasti dluhů, anebo bídně placeni. Přírodní jevy jen zřídka kdy vysvětlují úmrtí; jsou pouze poslední ranou, která lidi postřelí za práh smrti. Lidské instituce a politika určují, kdo v těžkých dobách bude jíst a kdo bude hladovět. V Americe mnoho bezdomovců umírá každou zimu chladem, přesto poslední odpovědnost není na počasí. Skutečnými viníky jsou ekonomika, která nedokáže nabídnout každému příležitost a společnost, která staví ekonomickou zdatnost nad soucit.

3. MÝTUS: NA SVĚTĚ JE PŘÍLIŠ MNOHO LIDÍ

Skutečnost: Počty narozených rychle klesají na celém světě, protože zbývající oblasti Třetího světa začínají procházet demografickou změnou, kdy počty narozených klesají v reakci na dřívější pokles počtů úmrtí. Ačkoli rychlý růst obyvatelstva zůstává vážnou starostí v mnoha zemích, nikde hustota obyvatel nevysvětluje hlad. Za každou Bangladéš, hustě osídlenou a hladovějící zemi, nacházíme Nigerii, Brazílii nebo Bolívii, kde bohaté zdroje potravy s hladem koexistují. Kostarika, pouze s polovinou osetých akrů na osobu, vykazuje délku života, jeden z indikátorů výživy, o 11 let delší než Honduras a další rozvojové země. Rychlý přírůstek obyvatelstva není hlavní příčinou hladu. Stejně jako hlad sám, má kořeny v zásadních nerovnostech, které lidi (zvláště chudé ženy) zbavují ekonomické příležitosti a bezpečnosti. Rychlý růst počtu obyvatel a hlad jsou endemické ve společnostech, kde vlastnictví půdy, zaměstnání, vzdělání, zdravotní péče a zabezpečení ve stáří jsou mimo dosah většiny obyvatel. Společnosti Třetího světa s dramaticky úspěšným písemným a rychlým omezením vzrůstu počtu obyvatel - Čína, Sri Lanka, Kolumbie, Kuba a indický stát Kerala dokazují, že se musí nejprve zlepšit život chudých, zvláště chudých žen, než se pak lidé rozhodnou mít méně dětí.

4. MÝTUS: ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VERSUS VÍCE POTRAVY?

Realita: Měli bychom být znepokojeni tím, že naše životní prostředí pode- mlá naše zdroje pro výrobu potravy, ale přímý vztah mezi naším prostředím a světovou potřebou potravy není nevyhnutelný. Snahy nasytit hladové nejsou příčinou krize životního prostředí. Jsou to většinou velké korporace, které jsou odpovědné za deforestaci a profitují ze spotřebitelské poptávky po tropickém tvrdém dřevu a po exotických nebo mimosezonních potravinových artiklech v rozvinutých zemích. Většina pesticidů používaných ve třetím světě se užívá na dovážené obilí a hraje malou roli při syčení hladových, zatímco v USA se používají na to, aby

výrobkům dodaly kosmetické neposkvrněný vzhled, nejde ale o zlepšení nutriční hodnoty. Už nyní existují alternativy a mnoho dalších je možných. Úspěchy ekologických farmářů v USA dávají nahlédnout do možností. Nedávný úspěch Kuby při překonání potravinové krize spolehlutím sama na sebe a udržitelným zemědělstvím zřetelně bez pesticidů je jiným dobrým příkladem. Ovšem, že zdravé zemědělské alternativy nepoškozující životní prostředí mohou být produktivnější než ty, které životnímu prostředí škodí.

5. MÝTUS: ZELENÁ REVOLUCE JE TOU ODPOVĚDÍ

Skutečnost: Výrobní výhody Zelené revoluce nejsou mýtem. Díky novým osivům se ročně sklízí o miliony tun obilí víc. Ale soustředění se úzce na zvyšování výroby nemůže zmírnit hlad, protože se mu nedaří zmírnit pevně zkoncentrované rozložení ekonomické moci, která určuje, kdo si může koupit další potravu. To je důvod, proč v některých zemích slaví největšího úspěchu Zelená revoluce. V Indii, Mexiku a na Filipínách, vzrostla výroba obilovin a v některých případech vzrostl i export, zatímco hlad zůstává a dlouhodobá produktivní kapacita půdy se zhoršila. Nyní musíme zápat s projektem 'nové zelené revoluce' založené na biotechnologiích, která hrozí dále nerovnost zvýraznit.

6. MÝTUS: POTŘEBUJEME VELKÉ FARMY

Skutečnost: Velcí vlastníci, kteří kontrolují většinu nejlepších půdy, ji často nechávají ležet ladem. Nespravedlivý farmářský systém nechává obdělávatelnou půdu v rukou nejméně efektivních výrobců. Naopak, je typické, že malí farmáři dosahují z 1 akru nejméně 4x-5x vyšší výnos; zčásti je to proto, že obdělávají svou půdu intenzivněji a používají integrované, a často vůči životnímu prostředí šetrnější výrobní systémy. Bez bezpečné držby půdy mají miliony malých nájemných farmářů ve Třetím světě málo stimula- ce k tomu, aby investovali do zlepšení půdy, střídali druhy obilovin anebo nechali půdu ladem kvůli dlouhodobé úrodnosti půdy. Podtrývá se tak budoucí výroba potravy. Na druhé straně redistribuce půdy může podpořit výrobu. Rozsáhlá zeměková reforma významně zvýšila výnos v zemích tak odlišných jako je Japonsko, Zimbabwe či Taiwan. Studie Světové banky ze severovýchodní Brazílie odhaduje, že přerozdělení zemědělské půdy do malých holdingů by zvýšilo výnos o neuvěřitelných 80%.

7. MÝTUS: SVOBODNÝ TRH MŮŽE UKONČIT HLAD

Skutečnost: Bohužel, takové formule jako "trh je dobrý, vláda a řízení jsou špatné" nemohou nikdy pomoci k tomu, abychom se dotkli příčin hladu. Takový dogmatický postoj nás zavádí: jako by si společnost si mohla vybrat jednu či druhou stranu. Ve skutečnosti každá ekonomika na světě při rozmísťování prostředků a zdrojů a při rozdělování zboží spojuje trh a vládu. Schopností trhu lze využít pro odstránění hladu pouze tehdy, když je nákupní síla široce rozptýlená. Takže všichni, kdo věří v užitečnost trhu a vnímají nutnost ukončení hladu, se musí soustředit na podporu ne trhu, ale spotřebitelů! V tom hraje velkou roli vláda: má bránit tendencím směřujícím k ekonomické koncentraci správnou daňovou politikou, úvěry a pozemkovými reformami, aby dodala chudým

kupní síly. Tendence poslední doby k privatizaci a deregulaci zcela určitě odpovědi nejsou.

8. MÝTUS: ODPOVĚDÍ JE VOLNÝ OBCHOD

Skutečnost: Recept, že je třeba podpořit obchod, prokázal nejhlubší neschopnost odstraňovat hlad. Ve většině zemí Třetího světa kvete export, zatímco hlad nedotčeně trvá dál nebo se ve skutečnosti ještě zhoršuje. Zatímco brazilský export sojových bobů vzkvétal, aby nasýtil japonský a evropský dobytek, rozšířil se hlad z jedné třetiny obyvatelstva Brazílie na třetiny dvě. Tam, kde většina obyvatelstva byla ochuzena na natolik, že si nemůže koupit potravu vypěstovanou na půdě jejich vlastní země, budou ti, kdo mají kontrolu nad výrobními zdroji, orientovat svou produkci na lukrativnější trhy v cizině, aniž by to někoho příliš překvapilo. Export produkce obilovin vytlačuje základní výrobu potravy. Proobchodní politika jako NAFTA (Severoamerická smlouva volného obchodu) a GATT (Všeobecná dohoda o clech a obchodu) rozehrává pracující lidi v různých zemích jedny proti druhým. Jde o soutěžení v "dosažení dna", kdo bude pracovat za méně peněz, bez odpovídajícího zdravotního zabezpečení, či za minimálních ekologických opatřeních. Mexiko a USA jsou takovým případem: Od té doby, co byla podepsána NAFTA máme zde v USA ztrátu 250.000 pracovních míst a Mexiko jich ztratilo 2 miliony. Zároveň je v obou zemích na postupu hlad.

9. MÝTUS: ONI JSOU PŘÍLIŠ HLADOVÍ, ABY MOHLI BOJOVAT ZA SVÁ PRAVA

Skutečnost: Jsme bombardováni představami chudých lidí jako slabých a hladových, a tak ztrácíme schopnost vidět to, co je zřejmé: pro ty, kdo mají málo prostředků, už pouhé přežití vyžaduje nesmírné úsilí. Kdyby chudí byli opravdu pasivní, mohlo by z nich přežít opravdu jen málo. Všude na světě, od Zapatištlé v Chiapasu (Mexiko), po hnutí zemědělců v Indii, kekoliv lidé trpí zbytečně, povstávají a jsou na postupu hnutí za změnu. Lidé se nasýtí sami, bude-li jim to dovoleno. Není naší věcí, abychom "dávali věci do pořádku" za druhé. Naši odpovědnosti je odstranit překážky na jejich cestě, překážky, které často vytvořily velké korporace a americká vláda, politika Světové banky a Mezinárodního měnového fondu.

10. MÝTUS: HLADOVÝM POMŮŽE ZVÝŠENÍ AMERICKÉ POMOCI

Skutečnost: Většina americké pomoci pracuje přímo proti hladovému. Zahraniční pomoc může pouze podpořit status quo, ne ho změnit. Kde vlády představují jenom elity, naše pomoc nejen že k hladovějícím lidem nedosáhne, ona přistane u těch sil, které pracují proti hladovým. Naše pomoc se využívá k tomu, aby se prosadila politika svobodného obchodu a svobodného trhu, aby se podpořil export na úkor výroby potravin a také k tomu, aby se prodaly zbraně, které represivní vlády nakupují pro to, aby se udržely u moci. Dokonce první pomoc nebo humanitární pomoc, které tvoří asi 5 procent celkového objemu pomoci, často končí tak, že obohátí americké obilnář-

ské společnosti a nedostanou se k hladovým, a to může nebezpečně podvázat místní výrobu potravin v přijímající zemi. Bylo by lepší využít náš rozpočet zahraniční pomoci na bezpodmínečně promínutí dluhu, protože je to břemeno zahraničního dluhu, které nutí většinu Třetího světa zkracovat základní zdravotní péči, výchovu a programy na odstranění chudoby.

11. MÝTUS: Z JEJICH CHUDOBY MÁME PROSPĚCH

Skutečnost: Největší hrozbou pro blahobyt převážně většiny Američanů není povznesení a pokrok hladovějících, ale jejich pokračující deprivace. Nízké platy - jak v cizině tak i v městských centrech doma - to může pro většinu Američanů znamenat levnější banány, trička, počítače a rychlé občerstvení ("fast food"), ale za hlad a chudobu těžce platíme jímým způsobem. Vnučená chudoba ve Třetím světě ohrožuje americká pracovní místa, platy a pracovní podmínky, když korporace nacházejí levnou práci v zahraničí. V globální ekonomice to, čeho američtí pracující dosáhli v zaměstnanosti, úrovni mezd a pracovních podmínkách, bude možno zachránit jen tehdy, když pracující lidé budou osvobozeni od ekonomického zoufalství v každé zemi. Tady doma opatření jako reforma hlubohytrů hrájí na trh práce více lidí, než jich může pojmut, pod úroveň 'mzdového minima v případech 'workfare', což stlačuje dolů mzdy těch, kdo jsou na mzdovém žebříčku výše. Rostou počty "pracujících chudých": to jsou ti, kdo mají místo na částečný nebo plný pracovní úvazek za tak nízkou mzdu, že si nemohou dovolit odpovídající výživu nebo bydlení pro své rodiny. Musíme se sami vzdělávat v tom, co jsou společné zájmy, které většina Američanů sdílí s chudými ve Třetím světě i u nás doma. To nám dovolí soucitit, aniž bychom sklouzili do litování. Při práci pro uproštění cesty pro chudé, aby se sami osvobodili od ekonomického útlaku, se osvobodíme také.

12. MÝTUS: OMEZIT SVOBODU, ABY SE UKONČIL HLAD?

Skutečnost: Není teoreticky ani prakticky důvod pro to, že by svoboda, a tím jsou míněny občanské svobody, neměla být slučitelná s ukončením hladu. Když se podíváme na zeměkouli, nejdáme žádnou souvislost mezi hladem a občanskými svobodami. Ale jedna zúžená definice svobody - právo na nekonečné hromadění vlastnictví produkujícího bohatství a právo používat toto vlastnictví jakkoli se komu zachce - je v základním protikladu k ukončení hladu. Naopak, definice svobody více odpovídající naší původní zakladatelské národní vizi má za to, že garanci naší svobody je ekonomická bezpečnost pro všechny. Takové pochopení svobody je pro ukončení hladu podstatné.

Text z publikace: World Hunger - 12 Myths

Zitřek-občasník levicově smýšlející mládeže Československa

Vyšlo: 1. 3. 2008, počet výtisků: 100, šéfredaktor: Saša, redakční rada: Bubo, Vasilij, Saša, Dexter, Červenák, Komunard
Redakce ne vždy souhlasí s názory mimoredakčních autorů.

Kontakty: Tel: +420 737669717, +421 723027287, zitrek.redakce@seznam.cz, www.zitrek.ic.cz